

ŠOLA V NARAVI

CENTER ŠOLSkih IN OBŠOLSkih DEJAVNOSTI • Revija za spodbujanje in razvoj šole v naravi • Letnik IV • Junij 2012

Hura aktivne počitnice!

Foto: Darko Petelinšek

od naših 23-ih domov Centra šolskih in obšolskih dejavnosti, kjer preživiš nekaj nepozabnih dni: na konjih, na morju, v hribih, na Kolpi, v Bohinju. Zanesljivo si najdeš tudi kakšnega prijatelja, za Face book ali za celo življenje.

Letošnje leto pa je še malce bolj posebno. V Radencih bodo skupaj preživljali počitnice otroci s posebnimi potrebami in mladi prostovoljci, ki se bodo z njimi učili prvih korakov v bolj vključujočo in povezano družbo.

Na našem domu ob Soči se bodo prvič srečali tudi otroci iz Slovenije in potomci slovenskih staršev, ki so se razselili po svetu. Prišli bodo kar iz 13 držav. Program je namenjen predvsem učenju slovenščine in prav zato smo združili dve skupini. Najlepša priložnost, da se hitro naučiš jezika, je pravzaprav ustvarjena s tem, da si pridobiš prijatelja iz Slovenije. Potem gre tisto: ime mi je..., prihajam iz..., rad imam... veliko lažje.

Na morje pa bo Lions klub pripeljal tiste družine, ki ne zmorejo stroška, da bi lahko počitnice preživeli skupaj. Sliši se dobro in verjamemo, da bodo nekateri srečni, da so dobili priložnost. Vsi, ki ste spregledali našo ponudbo, ste prisrčno vabljeni, da se nam pridružite, saj počitnice pri nas niso nikoli dolgočasne!

SREČNO!

Alenka Kovšca,
direktorica CŠOD

Če te dni vprašate kakšnega nado-
budneža, kaj je najlepše v šoli, vam
bo kot iz topa odgovoril - počitnice!
In prav ima. Najlepše so počitnice,
ki si jih otroci zaslužijo po napornem

delu. Gre preprosto za pravico, da
pretegneš ude, preideš v katatonično
stanje, se zasanjaš, ali pa od jutra do
večera preganjaš žogo. Lahko pa se
odpraviš, vsaj za en teden, na enega

Izdajatelj
**CENTER ŠOLSkih IN OBŠOLSkih
DEJAVNOSTI**
Frankopanska 9
1000 Ljubljana, Slovenija

E-naslov: info@csod.si
Spletna stran: www.csod.si
Telefon: 01 2348 600
Telefaks: 01 2348 630

Revijo sofinancira Minis-
trstvo za izobraževanje,
znanost, kulturo in šport

Odgovorna oseba
Alenka Kovšca

Uredništvo
Irena Kokalj
mag. Ida Kavčič
Mirjana Jesenek Mori
Igor Rudman
Matjaž Žmitek

Recenzija
dr. Jelka Strgar

Naklada
2000 izvodov

Lektoriranje
Darinka Verdonik, prof. slov.

Oblikovanje in tisk
Neostudio

Cena: 0,5 €

ISSN 1855-5772

Razpihani dnevi v domu Burja

Najprej nekaj osnovnih zemljepisnih podatkov, da nas boste lažje našli. Naselje Seča/Sezza se razprostira na gričevnatem polotoku nad marino v Luciji tja do solin pri Sečovljah. Tukaj, med bujnim mediteranskim rastjem, kjer oljke, ciprese in bori dajejo senco, kjer dišita rožmarin in sivka, kjer se slišijo škržati, tukaj vas pričakujemo. V času vašega obiska se bomo potrudili, da boste doživeli in spoznali številne posebnosti, ki jih ponuja slovensko primorje.

Radi bi vam pokazali, kaj vse je najti ob robu morja, v globini do višine kolen, koliko življenja je v pasu bibavice, ki je nekaj časa nad vodo in potem spet pod njo. Za opazovanje nekaterih drobnejših prebivalcev bomo potrebovali povečevalne lupe, najmanjši pa bodo vidni le s pomočjo mikroskopa. Največje in za mnoge seveda najbolj zanimive pa si bomo ogledali v piranskem akvariju, kjer je največja zbirka značilne favne Severnega Jadrana.

S kanuji vas bomo popeljali po plovnih kanalih, kjer so stoletja odvažali sol, vam predstavili, kako so solinarji poznali nihanje plime in oseke, vremenske razmere in temu ustrezno uravnavali dotok vode v solinske bazene, jo pretakali po kanalih iz polja v polje in v poletni pripeki želi sol v kristalizacijskih bazenih.

Povabili vas bomo na sprehod po ozkih piranskih ulicah, mimo znamenitih hiš, cerkva in trgov, kjer so že v preteklem tisočletju hodili pomorski trgovci in ribiči. Podrobnosti iz slovenske pomorske preteklosti in način življenja skozi stoletja si bomo lahko skupaj ogledali in jih spoznali s pomočjo arheološke, ribiške in pomorske zbirke, ki jih hrani Pomorski muzej Sergeja Mašere.

Predstavili vam bomo posebnosti rastlinskih vrst, ki so prilagojene na mediteransko podnebje in poletno sušo. Morda pa bi si raje ogledali slovensko obalo in značilna primorska mesta z morske strani? Tudi to željo lahko uredimo. Štirideset metrov dolga lad-

Foto: Martin Kreč

ja, ki je izkusila tudi viharne oceane, nas bo varno popeljala od Portoroža, mimo Pirana in Izole, poleg številnih tovornih ladij, ki na sidru čakajo na vstop v Luko, vse tja do Kopra in nazaj. Radi bi vas seznanili s spretnostmi in veščinami, ki so potrebne za varno gibanje in bivanje v naravi, opozorili na pomembnost ohranjanja čistega okolja in virov pitne vode, na nevarnosti, ki lahko pretijo nepoznavalcem.

V času, ko je v našem bazenu plavalna sezona, bodo številni učenci na tečaju plavanja osvojili prve plavalne veščine ali pa nadgradili svoje plavalno predznanje. Kljub temu da naš delovni dan traja celih petnajst ur, vam obljubljam, da bo na voljo dovolj časa, da boste lahko v miru napisali pismo ali razglednico, odigrali dvoboj v namiznem tenisu ali badmintonu, morda nočno tekmo v košarki, malem nogometu ali celo hokeju na tartanu. Pokazali vam bomo, kako se strelja z lokom, in vas seveda tudi naučili vseh skrivnosti, ki jih je treba poznati, da potem puščice zadenejo tisti najmanjši krogec v tarči. Veliko stvari sem vam nanizal o življenju in delu pri nas, o pestrosti pokrajine in naravnih danostih, vendar še

ničesar o prijaznih ljudeh iz doma, o kuharjih, ki bodo poskrbeli, da bodo krožniki polni, o nasmejanih učiteljih, ki znajo učiti čisto drugače, kot se to lahko počne v razredu, in o domu, ki mu dajejo utrip mladi in najmlajši gosti. In ker bodo ti gosti prihajali praviloma iz tiste smeri, iz katere piha veter, ki prinaša na morje lepo in sončno vreme, smo dom poimenovali BURJA.

In ko pride burja, takrat:
**RAZPIHANA JUTRA
 PREDRAMIJO POLEŽANE GLAVE,
 ODSTRNEJO NASMEHU ŠKURE,
 ZAZIBLJEJO OLJKE IN
 POČEŠEJO SKUŠTRANE TRAVE.**

Igor Rudman, prof.

Foto: Martin Kreč

Pozabljeni sadeži

V množici sadnih rastlin, ki jih je mogoče gojiti na vrtu, je po krivici zgubila svoj položaj žižola, stara in nezahtevna sadna vrsta z obilico dobrih lastnosti. Sadeži za domačo porabo in izdelavo odlične ozimnice so bogata popostritev prehranskih navad.

ŽIŽOLA

Zizyphus zizyphus, Zizyphus jujuba

Sinonim: kitajski datelj, čičimak, kristusov trn
Družina: *Rhamnaceae* (krhlikovke)

Žižola avtohtono izvira iz severne Afrike in Sirije, od tam je bila prinesena na Kitajsko in v Indijo, kjer jo gojijo že več kot 4000 let. Rimljani so bili prvi, ki so rastlino prinesli v Evropo ter jo poimenovali »zyziphum«, vendar jo v nekaterih dialektih še danes imenujejo »zizoa« ali »zizoea«. Od tod najverjetneje izvira naše ime žižola.

Rastlina se zelo hitro prilagodi terenu in je zelo rodna ter odporna vrsta. Ker nima škodljivcev in bolezni, tudi škropljenje ni potrebno.

Poleti prenaša temperature do 40° C, pozimi pa do –20 °C. Spomladanske pozebe je ne prizadenejo, ker odganja zelo pozno, konec aprila.

Škodi ji le klima, kjer je veliko padavin in se v neodcednih tleh zadržuje padavinska voda. Bolje uspeva na globokih tleh, kjer je drenaža dobra, prav tako pa prenaša suha, revna in tudi peščena tla.

Listopadno drevo lahko zraste v višino od 6 do 7 metrov, zato ji ob sajenju izberemo primeren položaj v vrtu. Sadilna jama naj bo dvakrat širša in globlja od koreninskega sistema sadike. Najprimernejši čas za sajenje je november ali pa začetek maja.

ZA VAS SMO PREBRALI

Vzgoja žižole ne zahteva veliko, njen koreninski sistem je zelo razvejan, tako da sama poišče vodo in potrebne hranilne snovi. Z rednim zalivanjem na deset dni izboljšamo kvaliteto sadežev. Dober pridelek pa da le ob koncu toplih poletij. Gnojimo spomladi z uležanim hlevskim gnojem. Obrezovanje skoraj ni potrebno, razen kadar želimo doseči neko obliko ali pa le izrezujemo polomljene in suhe veje.

Zgradba drevesa je zelo razvejana, veje so povešene, krošnja redka, sestavljena iz debelejših vej in poganjkov. Mladike niso ravne, ampak rasejo rahlo cikcakasto. Bleščeče, gladko in mlado lubje z leti popoka, zato so veje videti zgrbančene in pogosto so tudi trnate. Raste zelo počasi zaradi tvorbe kratkih odebeljenih poganjkov. Iz teh poganjkov zrastejo vsako leto listne vejice, na katerih so razporejeni bleščeči temnozeleni, drobno nazobčani ovalni listi s tremi svetlejšimi vzdolžnimi žilami.

V pazduhah listov od junija do avgusta najdemo majhne okrogle in rume-ne dvospolne cvetove, iz katerih po oplodnji s pomočjo žuželk zrastejo plodovi velikosti oljke.

Plodovi dozorevajo zelo pozno, od septembra do novembra. Nezreli po videzu spominjajo na oljke, in so lahko okrogle ali ovalne oblike, odvisno od sorte. Ob zorenju se barva spremeni, iz zelene se lupina obarva od

purpurno rdeče do rjavo rdeče, tako da spominjajo na dateljne.

Po okusu nezrela, še zelena žižola spominja na jabolko. Bolj ko plod zori, bolj se po okusu spreminja, vedno bolj je podoben sladkemu okusu dateljna. Od tod izhaja tudi ime kitajski datelj. Plodove lahko uživamo sveže nabrane z drevesa ali pa rahlo posušene. Najprimernejši čas obiranja žižol je takrat, ko se tri četrtine ploda obarva. V plodu je ena sama koščica, ki je na eni strani zašiljena.

Razmnožujejo se lahko s semeni, ki jim je potrebno s škarjami odrezati zašiljeno konico, s potaknjenci ter s koreninskimi izrastki, ki jih je zelo veliko.

Plodovi vsebujejo do 25 odstotkov sladkorjev in le 70 odstotkov vode (ostale sadne vrste 90 do 95 odstotkov). Poleg tega so zelo bogati z vitaminom C, 100 gramov plodov vsebuje 75 miligramov oziroma 115 odstotkov dnevni potreb po tem vitaminu, kar je več kot limona, pomaranča, kivi in kaki. Prav tako so plodovi bogati z minerali. Hranimo jih v hladilniku. Iz njih se lahko izdelajo odlične marmelade, sirupi in znani liker »brodo di giuggiole«.

MITI IN LEGENDE

V Homerjevi pesnitvi Odiseja je zapisano, da je Odisej s posadko na svoji poti zaradi nevihte moral pristati na današnjem otoku Djerba. Ko so možje raziskovali okolico, so našli sadež, ki je s svojo magično močjo dosegel, da so pozabili na žene, družino in dom. Najverjetneje je šlo za rastlino Zizyphus lotus, divja žižola, iz katere se izdeluje alkoholna pijača.

Po legendi je vrsta Zizyphus spinachristi ena izmed dveh rastlin, iz katerih so izdelali Jezusovo bodečo krono. Druga je Paliuris spina christi – navadni derak.

Za antične Rimljane je bila žižola simbol tišine, zato so drevesa obkrožala templje boginje previdnosti.

Ker so verjeli, da rastlina prinaša srečo, so jo sadili poleg kolonialnih hiš.

ŽIŽOLA DANES

Danes je žižola zelo razširjena in gospodarsko pomembna v JV in V Aziji, kjer so vzgojili številne sorte. Poznajo pa jo tudi v Sredozemlju, na Bližnjem vzhodu, v Avstraliji in Severni Ameriki. Pri nas rasejo posamična drevesa v Istri, verjetno pa bi rastlina uspevala

in obrodila tudi drugod po Sloveniji, predvsem na vinogradniških legah. Omejujoč dejavnik so zgodnje jesenske slane in prekratka vegetacijska doba, zato jo lahko gojimo tudi v posodi in jo pred hudim mrazom umaknemo v zaščiten prostor.

V beneški pokrajini v mestu Arqua Petrarca, ki je znano tudi po poetu Franciscu Petrarci, ki je tu preživel zadnja leta svojega življenja, je še danes ohranjenih zelo veliko število dreves. Sadeži so uvrščeni na seznam tradicionalnih pridelkov. Že trideset let se vsako leto v oktobru odvija tradicionalni praznik žižol, na katerem se prodajajo sveži sadeži in najrazličnejši izdelki iz njih.

Najbolj znana pijača je liker, imenovan »brodo di giuggiola«. Njegov zelo dober in sladek okus je botroval reku »essere in brodo di giuggiola«, kar pomeni biti srečen in zelo zadovoljen.

Odlične so marmelade, džemi, kandirano sadje, slaščice, alkoholne pijače in likerji. V kozmetiki uporabljajo meso sadežev pri izdelavi hidratant-

tnih krem. Poleg tega zaužiti plodovi delujejo protivnetno, odvajalno in diuretčno ter pomagajo pri izkašljevanju. Učinkovine plodov žižole pomagajo krepiti telesno moč, poživljajo jetra, zdravijo kašelj, uravnavajo prebavo, pomagajo pri bolezni dihal, proti izčrpanosti, pomirjajo, uravnavajo srčni utrip, delovanje ledvic. Zato ni čudno, da je liker iz žižol tako priljubljena pijača, ki so jo včasih ponudili le najimennitnejšim gostom.

LIKER »BRODO DI GIUGGIOLA«

1 kg zrelih in posušenih žižol

400 g sladkorja

1 kg belega grozdja

2 kozarčka belega vina

3 kutine

naribana lupina ½ limone, ½ pomaranče in ½ mandarine

voda po potrebi

Priprava:

V lonec damo razkoščičene in olupljene žižole in jih prekrijemo z vodo. Dodamo jagode grozdja brez lupine in semen, nato še kutine, ki jih olupimo in drobno narežemo. Na koncu dodamo sladkor in prilijemo vino. Kuha se približno eno uro na srednje močnem ognju, vmes večkrat pomešamo. Nato dodamo še naribano lupino agrumov in kuhamo toliko časa, da zmes postane podobna sirupu. Precedimo in polnimo steklenice, ki jih hermetično zapremo. Tako naj stoji en mesec v hladnem in temnem prostoru.

Zbrala in prevedla: **Lili Baričič**,
univ. dipl. ing. agr.

Teniskoš

Enostavna, pa vendar kompleksna elementarna igra, ki od igralcev ne zahteva posebnega športnega predznanja ali veščin, saj vključuje temeljne gibalne naloge, kot so metanje, odbijanje in lovljenje žogice za tenis. Igra se lahko na vsaki ravni površini, ki jo omejimo s črtami, približne velikosti igrišča za odbojko. Igralna polja so ločena z nizko ali visoko postavljeno mrežo za odbojko ali badminton, lahko pa so tudi brez nje in jih ločijo samo zarisane črte. Če igrišče postavimo na travi ali pesku, igralna polja omejujejo vrvice.

Potrebni rekviziti:

- 10 žogic za tenis (lahko so že rabljene in za igro tenisa neprimerne)
- 1 lopar za tenis (lahko tudi kuhinjski pladenj ali širša deska)
- 4–5 PVC-košev za smeti (veder, kant, manjših kartonskih škotel, 5–10-litrskih konzerv)

Igralno moštvo šteje pet ali šest igralcev. Ti si med seboj razdelijo tri igralne vloge, ki pa jih lahko, če komu igralno mesto ne ustreza, med samo igro tudi poljubno menjujejo:

1 PODAJALEC: v visokem loku vrže žogico odbijalcu (igralcu z loparjem, ki stoji v polju pred njim).

1 ODBIJALEC: v preži čaka na vrženo žogico in jo z loparjem z enim udarcem nazaj čez glavo, v visokem loku preko mreže ali črte, odbije soigralcem – lovilcem v drugem polju.

3–4 LOVILCI: v nizki preži spremljajo let žogice in jo, preden ta pade na tla, znotraj igralnega polja ulovijo v koš.

PRAVILA SO OHLAPNA IN SE LAHKO DOPOLNJUJEJO:

- Prvih pet žogic v vsakem moštvu vržejo poskusno, da se igralci spoznajo z igro in nalogami posameznega igralnega mesta.
- 10 ulovljenih in do konca obdržanih žogic v vedru šteje za rezultat v vsakem krogu.
- Igra se lahko več krogov, s tem da se težavnost igranja stopnjuje: drugi krog je brez predhodnih poskusov, pri tretjem krogu pa so lovilci obrnjeni stran od podajalca in se lahko k njemu obrnejo šele takrat, ko se žogica dotakne loparja in odbijalec zakriči – žoga. Vsaka ulovljena žogica v težjih pogojih je vredna dve točki.
- Lovilci žogic ne smejo prijemat z rokami, lahko pa jih pretakajo iz koša v koš, da jih nekdo od igralcev, ki ne sodeluje pri lovljenju, čuva. V žaru igre se namreč hitro zgodi, da kakšna žogica nehote pade tudi iz koša.
- Štejejo le tiste žogice, ki so jih lovilci ujeli znotraj igrišča, preden so padle na tla, in pri tem niso naredili prestopa črte. Žogice morajo do konca igre ostati v košu. Če med igro žogica pade ven iz koša, je izgubljena.

Avtor igre in pravil: **Igor Rudman**, prof.

Foto: Arhiv doma Burja

Sami izbiramo svoje vedenje

Foto: Darko Petelinšek

»Učiteeeeeelj, Gregor me tunkaaaaaa!« se mi je Tina že tretjič pritožila. Seveda mi je bilo tega pritoževanja in Gregorjevega nagajanja dovolj. Pogledal sem Gregorja in mu zagrozil: »Če boš spet nagajal Tini, bom jaz tebe potunkal.«

S tem pisanjem želim usmeriti pozornost na naše vedenje. Ko rečem vedenje, ne mislim na vzorno, primerno ali manj primerno, temveč na prav vse, kar počnemo. In vse, kar počnemo, počnemo z nekim namenom. Tako Gregor, ki je tunkal Tino, Tina, ki se je pritožila meni, kot jaz, ki sem Gregorju zagrozil, smo to počeli z namenom nekaj doseči. Mogoče je Tina Gregorju všeč in si je samo želel njene pozornosti. Da bi to dosegel, jo je tunkal. Tini to ni bilo všeč. Ob takem Gregorjevem vedenju se najbrž ni počutila dovolj varno in svobodno. Da bi imela večji občutek varnosti in svobode, je iskala pomoč pri meni (učitelju). Jaz sem dogajanje doživljal, kot da Gregor s svojim početjem moti učenje, in sem mu besedno zagrozil, saj sem želel, da bi prenehal s takšnim vedenjem ...

Pri učenju plavanja si kot učitelj želim pozornosti vseh otrok v skupini. Verjamem, da je njihova pozornost zelo pomembna, še posebej takrat, ko jim

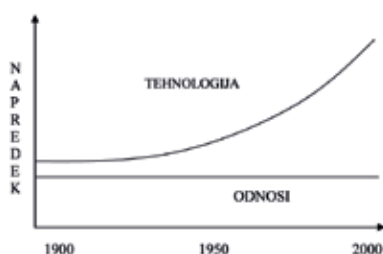
prenašam določene ključne informacije. Gregorjevo početje sem doživljal kot odsotnost te pozornosti. Od otrok v skupini, tudi Tine in Gregorja, sem dobil jasno sporočilo, da si želijo preplavati bazen in se naučiti plavati. Zavedal sem se, da je to naš skupen cilj, vendar dogajanje v tistem trenutku ni vodilo v zeleno smer.

Situacije, podobne opisani, lahko vsi, ki smo vanje vpeti, doživljamo različno. Pojavljajo se nam različni občutki in različna čustva kot odziv na dogajanje. Naše doživljanje je odvisno od tega, kako zaznavamo situacijo, in od prepričanj, ki jih nosimo v sebi. Gregorja sem zaznaval kot nepozornega do mojih prizadevanj in obenem motečega do Tine, Tino pa kot nemočno. Doživljal sem ju kot oviro pri svojem delu, in to me je vodilo v jezo – vedenje, ki sem ga izbral. Lahko bi doživljal tudi drugače (da ne učim na dovolj zanimiv način ...). Vedenje, ki sem ga izbral, je bilo obarvano s čustvi. Moj namen je bil, da

bi zaščitil Tino ter da bi Gregorja pripravil do tega, da ne bi motil procesa učenja in da bi bil do vseh bolj spoštljiv. Izkoristil in uporabil sem svojo moč starejšega in močnejšega ter hkrati verjel, da z grožnjo in vzbujanjem strahu lahko Gregorja prisilim, da bo spremenil svoje vedenje. V tistem trenutku se nisem dovolj zavedal, da je to v odnosu do Gregorja nepovezovano. Moje globoko in trdno prepričanje namreč je, da lažje in bolje sodelujemo, kadar smo z drugim povezani.

Poglejmo na zgornji primer z vidika Glasserjeve teorije izbire. William Glasser je ameriški zdravnik, psiholog in psihiater. Je utemeljitelj teorije izbire, iz katere izhaja tudi njegova svetovalna metoda realitetna terapija. Glasser se veliko ukvarja z medčloveškimi odnosi. Ugotavlja, da smo tehnološko zelo napredovali predvsem zaradi naše pripravljenosti spreminjati teoretične podlage, na področju odnosov pa ni sprememb.

Ugotavlja, da je še vedno ogromno konfliktov med ljudmi, narašča število ločitev, še vedno so vojne, težave imamo pri vzgoji svojih otrok in v šolah. Glasser meni, da vse človeške težave izvirajo iz naše nepripravljenosti, da bi opustili starodavno teorijo dražljaj – odgovor. Na tej teoriji sloni prepričanje, da lahko drugega spreminjamo, če le najdemo ustrezen dražljaj. Da lahko tako druge ljudi kontroliramo. Na tak način lahko razumemo tudi mojo grožnjo Gregorju. Moje pričakovanje je bilo, da se bo Gregor tega ustrašil in da bo to vplivalo na spremembo njegovega vedenja (kasneje bomo videli, da ni bilo tako).

Glasser pa v nasprotju s to teorijo trdi, da je človek vedno notranje motiviran z zadovoljstvom, ki ga doživlja, kadar zadovolji eno ali več od petih vrojenih potreb, oziroma s tem, da se izogne bolečini, ki jo doživljamo, kadar ne uspemo zadovoljiti ene ali več od teh potreb. Te potrebe so preživetje, ljubezen oziroma pripadnost, moč, svoboda ter zabava in so gibalno vsega našega vedenja. Svoje potrebe zadovoljujemo ob drugih in z drugimi ljudmi, zato so dobri odnosi odločilnega pomena. Za dobre odnose je ključno spoštovanje drugih in doživljanje drugih kot enakovrednih subjektov, in ne le kot sredstva za zadovoljevanje svojih potreb. Svojo potrebo po moči lahko zadovoljujem tudi na tak način, da naučim skupino otrok plavati, ker se s tem počutim uspešnega in kompetentnega. Zgolj ta vidik pa lahko postavlja otroke v vlogo objektov za zadovoljevanje moje potrebe po moči. V tem se skriva tudi prepričanje, da sem jaz tisti, ki sem naučil otroke plavati. Spregledamo njihov lasten notranji motiv in jim tudi odvzamemo občutek moči za doseženo. Svojo jezo na otroke, ki nam ne sledijo, ki motijo pouk, pa lahko razumemo kot

odraz svojega občutka neuspešnosti oz. svoje neizpolnjene potrebe po moči.

Potrebo po moči seveda lahko zadovoljujemo tudi na bolj učinkovite načine, v katerih drugi ljudje nastopajo kot subjekti, in iščemo svoj občutek kompetence iz sposobnosti povezovati se z drugimi in sodelovati pri uresničevanju skupnih ciljev. Ob tem so poleg potrebe po moči zadovoljene tudi ostale potrebe, še posebej potreba po pripadnosti.

Vedno kadar poskušamo drugo osebo spreminjati in jo kontrolirati, uporabljamo nepovezovalna vedenja, kot so: kritiziranje, groženje, kaznovanje (tudi fizično nasilje), očitiranje, nerganje, pritoževanje, podkupovanje ali nagajevanje zaradi kontrole. V opisanem primeru sem uporabil grožnjo, in če bi jo dejansko izvedel, bi bilo to kaznovanje. To pogosto uporabljamo, kadar smo v vlogi močnejšega. Ali si lahko predstavljate, da bi s »tunkanjem« zagrozil nekemu, ki je močnejši od mene?

Kadar pa sledimo povezovanju z drugimi in doživljamo druge ljudi kot subjekte s svojimi specifičnimi potrebami in željami, ki so lahko tudi različne od naših, pa uporabljamo povezovalne oblike obnašanja: spoštovanje, zaupanje, podpiranje, sprejemanje, poslušanje, opogumljanje, pogovor o razlikah.

Naj se vrnem k svojemu primeru. Ni minilo niti nekaj minut, ko je Gregor ponovno »potunkal« Tino. Takrat sem ozavestil, da imam ob takem vedenju Gregorja več izbir. Lahko bi se odločil nadaljevati s poskusi kontroliranja njegovega vedenja – nadaljnje grožnje ali druge oblike kaznovanja, kot npr. poslati ga iz bazena ali mu odvzeti kakšne druge, zanj prijetne ugodnosti. Lahko bi njegovo vedenje ignoriral, kar pa je le ena od oblik nepovezovalnega vedenja. Vendar sem v tistem trenutku prepoznal, da Gregorja vodi neki notranji motiv, ki ga ne poznam, in se odločil, da to raziščem. V tem trenutku je Gregor v najinem odnosu postal subjekt in človek, ki me je zanimal in s katerim sem se želel ponovno pove-

zati. Oba otoka sem povabil k sebi in se začel z njima pogovarjati. Iz dolgotrajnih izkušenj pri delu vem, da fantje pogosto izražajo svojo naklonjenost do deklet, ki so jim všeč, z nagajanjem. Gregorja sem vprašal:

»Gregor, ali ti je Tina všeč?«

»Ja,« je bil kratek. Nisem pričakoval tako odprtega in neposrednega odgovora.

»Ali si povedal Tini, da ti je všeč?« me je zanimalo.

»Saj že vem,« se je oglasila Tina.

»Tina, ali je tebi všeč, če te Gregor tunka?« sem nato vprašal njo.

»Ne,« je odgovorila.

»Ali si Gregorju povedala, da ti ni všeč, da te tunka?« sem nadaljeval.

»Ne,« je odgovorila.

»Gregor, ali si razumel, da Tini ni prijetno, da jo tunkaš?«

»Ja,« je odgovoril Gregor.

»Gregor, kako se ti zdi to dvoje; Tina ti je, kot praviš, všeč, počneš pa nekaj, kar ji ni prijetno. Se ti zdi, da bosta tako postala večja prijatelja?« sem vprašal.

»Ne,« je odgovoril Gregor.

»Tudi meni ni prijetno, če me motiš pri razlagi. Če ti ni do tega, da bi poslušal in sodeloval, te prosim le, da ne motiš drugih. Ali bi to šlo?«

»Ja,« je odgovoril.

V zgoraj opisanem nadaljevanju pogovora lahko prepoznamo mojo pripravljenost za poslušanje in zanimanje za drugega. Pokazal sem spoštovanje do Gregorjevih potreb, s tem ko sem mu ponudil tudi izbiro, da ne sodeluje. Hkrati sem izrazil svoje pričakovanje, da ne moti ostalih pri delu. Zaupal sem, da Gregor lahko izbere bolj učinkovita vedenja v odnosu s Tino in mano, saj je v pogovoru prepoznal, da njegova vedenja ne vodijo k temu, kar želi. S svojim vedenjem sem spodbujal tudi povezovanje med otrokoma in to, da sta pričela prevzemati odgovornost za svoje vedenje. Ob tem sem se tudi sam počutil veliko bolje. Zdelo se mi je, kot da sem povezal razum s srcem. In četudi bi Gregor Tino spet potunkal, jaz ne bi ponovno izbral jeze. A je ni.

Miran Škerlj,
prof., učitelj športa,
supervizor realitetne terapije

Projektno delo in interdisciplinarni pristop v šoli v naravi

KAJ JE PROJEKT?

Projekt je enkratna skupna naloga, ki mora biti dokončana v določenem času. Doseči mora čim več vnaprej določenih ciljev.

PROJEKTNO DELO

Projektno delo je sestavljeno iz:

- izbora ciljev in delitve nalog,
- priprave predstavitve projektne naloge,
- priprave izdelka projektne naloge – pisni del,
- vrednotenja dogodkov,
- reševanja problemov,
- usvajanja novega znanja.

Pri vsakem projektne delu je pomembna postavitev cilja (problema), da lahko potem načrtujemo rešitve cilja. Člani projekta skupaj oblikujejo načrt in si razdelijo naloge. Izvedba posameznih nalog, ki izhajajo iz problema, je odvisna od dejavnosti, ki potekajo (razvrščanje, opazovanje, eksperiment, meritve, zapisovanje, vrednotenje ipd.). Na koncu projektne dela se predstavijo zastavljeni cilji, izdelek (naloga), ovrednoti se potek dela.

NAPOTKI ZA IZDELAVO PROJEKTNE NALOGE

KAKO ZAČETI?

(sodelujeta vodja šole v naravi iz matične šole in vodja doma CŠOD)

Najprej naredimo delovni načrt. Na ta način bomo jasno vedeli, kaj želimo delati in kako bomo to počeli ter kakšne so zadolžitve vsakega člana skupine.

ZBIRANJE LITERATURE (poteka pred prihodom v dom CŠOD in prvi dan šole v naravi)

Po določitvi teme in opredelitvi problema sledi zbiranje literature, potrebne za razlago in izpeljavo naloge. Najosnovnejša literatura so učbeniki, enciklopedije, leksikoni in slovarji. Po splošnem pregledu te literature sledi še zbiranje dosedanjih raziskav v strokovni literaturi in periodičnih dokumentacijah. Iskanje literature se prične v šolski knjižnici in nadaljuje v mestnih in univerzitetnih knjižnicah ter knjižnicah inštitutov. Zbiranje literature je sedaj močno poenostavljeno preko računalniškega sistema Cobbis/Opac. Ne pozabite na internet.

Ko najdemo literaturo, si v njej poiščemo potrebne podatke. Tudi v seznamu literature na koncu knjige ali članka lahko dobimo pomembne informacije o novih virih podatkov.

PISANJE ZAPISKOV IN BELEŽK

(delovne skupine v šoli v naravi)

Pri zbiranju podatkov bodisi iz literature ali pridobljenih na terenu je pomembno pisanje beležk, da si izpišemo zanimive podatke, pri čemer ne smemo pozabiti na navedbo vira.

PRIPRAVA PREDSTAVITVE

(poteka sočasno z delom skupin v šoli v naravi)

Odločimo se za način predstavitve projektne naloge: poročilo, plakat, s pomočjo programa Power Point ipd. Predstavili bomo rezultate, ki smo jih dobili s svojim delom, s pomočjo besedila, tabel, diagramov, shem, risb in fotografij. V besedilu je podan uvod, prikaz dela, rezultatov in ugotovitev ter zaključek z novimi idejami in predlogi.

Vsaka predstavitev pa mora vsebovati določene podatke. To so:

- naslov projektne naloge,
- ime in priimek avtorjev – članov skupine,
- ime in priimek mentorja,
- leto izdelave,
- ime šole,
- navedena mora biti vsa literatura, ki je bila pri izdelavi projektne naloge uporabljena.

PREDSTAVITEV PROJEKTNE NALOGE

(zadnji dan šole v naravi)

Predstavitev projektne naloge ne sme trajati več kot deset minut. Vsak član skupine mora sodelovati v predstavitvi. Jezik, ki ga uporabljamo pri predstavitvi projektne naloge, naj bo čist, enostaven, jasen, jednat, tok misli logičen, brez odmikov od jedra problema. Nalogo predstavimo v treh glavnih točkah:

- s kratkim uvodom, kjer opredelimo problem, naše naloge in cilje, ki smo si jih zastavili,
 - opišemo bistvo dela in metode dela,
 - predstavimo sklepe z bistvom projektne naloge.
- Po predstavitvi projektne naloge sledi razprava – skupna analiza. V razpravo je vključeno celotno občinstvo (sošolci, učitelji, mentorji).

IZDELAVA PISNEGA DELA PROJEKTNE NALOGE

(ko se učenci vrnejo v matično šolo)

UVOD

V uvodu določimo namen naloge, predmet obravnave oziroma problem, cilji naloge ter metode dela. Člani skupini navedejo, katero ožje strokovno področje je predmet njihovega preučevanja oziroma kateri praktični problem nameravajo rešiti. Cilje postavijo tako, da bodo ob zaključku naloge s primerjavo doseženegega in načrtovanega lahko sami ocenili svojo uspešnost. Uvod naj bo kratek – pol strani.

VSEBINSKI DEL (JEDRO)

V jedru učenci razvijejo in pojasnijo svoja spoznanja. V obravnavi snovi pride do izraza znanje učencev, njihove sposobnosti, kritičnost, domiselnost in logično povezovanje bistvenih dejstev, spoznanj in dokazov. Učenci morajo samostojno presoditi objektivnost mnenj in stališč. Ne smejo dobesedno povzeti ali celo prepisati splošnih ugotovitev, lahko pa se sklicujejo na konkretne podatke, s katerimi podkrepijo svoja spoznanja.

SKLEP

Je obvezen del projektne naloge. Vsebuje naj novo pridobljena (lastna!) spoznanja, sklepne misli, opozorila na nerešena vprašanja in nakaže naj smeri nadaljnega reševanja problema. V zaključku lahko učenci ocenijo svojo uspešnost pri doseganju zastavljenih ciljev, potrdijo ali ovržejo domneve, opozorijo na probleme, s katerimi so se srečevali pri delu, oz. navedejo ključne predloge in rešitve. V sklepu ne ponavljamo vsebine iz jedra niti je ne povzemamo, ne navajamo novih podatkov ali dokazov. V sklepu avtorji navedejo samo svoje misli. Po obsegu naj bo enak uvodu.

LITERATURA IN VIRI

Literatura so knjige, članki in ostali javno objavljeni pisni sestavki, ki jih dijaki dejansko uporabljajo pri svojem delu. Viri so dokumenti, iz katerih so dijaki pridobili podatke. Literaturo navedemo po abecednem redu avtorjev. V nadaljevanju so primeri za knjigo, članek in vir:

- Golob, N.: 2004. Umetnostna zgodovina. Ljubljana, DZS.

- Svetinčič, Mojca. 2003. Umetnost obdarovanja. V: Podjetnik. Let. 12, št. 10. Str. 88-91.
- Rolih, Robert. 2003. Usmerjenost vašega podjetja h kupcu – teorija ali realnost? [citirano 25. nov. 2003; 14:44]
- <http://www.uspeh.com/index.htm>

SPLOŠNE ZAHTEVE ZA PRIPRAVO SEMINARSKIH NALOG (učitelji matične šole jih določijo po svojih standardih)

- Obseg naloge naj bo od 4 do 6 strani formata A4, enostransko.
- Štejejo samo strani v uvodu, jedru in sklepu. Zaporedna številka strani je spodaj na sredini; naslovna stran ni oštevilčena.
- Velikost znakov je 12 pt, pisava praviloma Times New Roman ali podobna, obojestransko poravnava, enojni razmik med vrsticami, robovi 2,5 cm, vezava 1 cm.
- Med odstavki je prazna vrstica, znotraj odstavkov pa ne sme biti skrajšanih vrstic.
- Poglavje začnemo na novi strani le, kjer je do konca strani za manj kot 5 vrstic prostora.
- Poglavja in odstavki naj ne bodo niti prekratki niti predolgi.
- Besedilo naj bo napisano v prvi osebi množine (izogibamo se prvi osebi ednine). Uporabljajmo strokovne izraze v njihovem pravilnem pomenu.
- Naloga mora biti strokovno in jezikovno pravična.

PRIMER 1: PROJEKTI TEDI V ŠOLI V NARAVI

Poiščemo temo projekta, ki je tako široka, da jo lahko smiselno razdelimo v več različnih učnih vsebin. Pri tem upoštevamo domače zmogljivosti, posebnosti terena – okolice in učiteljski potencial. Oblikujemo naslov projekta in 4 učne vsebine.

Ne pozabimo na predpisani kurikulum! Učiteljem šole lahko ponudimo nekaj svojih predlogov za učne vsebine in izpeljavo njihovega dela, lahko pa si dejavnosti oblikujejo po svoje (sami določijo svoje učne vsebine in način dela).

Na šolo pošljemo predlog dovolj zgodaj, da se učitelji na projektno delo lahko pripravijo.

Učenec izbere eno vnaprej razpisano učno vsebino, ki jo v petih dneh poglobljeno razišče, spozna in na koncu predstavi.

Dva učitelja pripravita eno – skupno učno vsebino, ki jo vodita izmenično vseh pet dni z isto skupino učencev (za 40 ur pouka).

Izbira učne vsebine in s tem delitev učencev v delovne skupine je lahko že v šoli ali po prihodu v dom.

Dan	Pouk dopoldne	Pouk popoldne
PON /		Sestanek vseh skupin, pregled zastavljenih nalog, predvideni potek dela, pregled literature, opredelitev ciljev.
TOR	Delo vseh skupin, vsaka dela po svojem predvidenem planu.	2 učitelja ČŠOD in 2 učitelja ŠOLE Delo vseh skupin, vsaka dela po svojem predvidenem planu.
SRE	2 učitelja ČŠOD in 2 učitelja ŠOLE	2 učitelja ČŠOD in 2 učitelja ŠOLE
ČET PET	Končno oblikovanje poročila, predstavitev dela.	
	2 učitelja ČŠOD in 2 učitelja ŠOLE	

Primer urnika za:

- 50–60 učencev, razdeljenih v štiri stalne skupine (v vsaki skupini je največ 15 učencev),
- 4 (ali 5*) učitelje ČŠOD in 4 učitelje ŠOLE (če delata 2 zjutraj in 2 popoldne) ali 2 učitelja ŠOLE (če delata zjutraj in popoldne).

PAZIMO:

Število učencev v skupini – normativne zahteve morajo biti v skladu z dejavnostmi (šport*). Vsaka skupina naj ima svoje stalno delovno mesto, ki ji je vedno na voljo. Zaželen je dostop do spleta.

V primeru težav mora imeti učitelj, ki samostojno izvaja pouk na terenu, vedno na voljo pomoč!

PRIMER 2: INTERDISCIPLINARNI TEDI

Poiščemo temo, ki je tako široka, da jo lahko smiselno razdelimo v več (vendar najmanj osem) različnih učnih vsebin. Pri tem upoštevamo domače zmogljivosti, posebnosti terena – okolice in učiteljski potencial. Oblikujemo naslov in učne vsebine.

Ne pozabimo na predpisani kurikulum! Učiteljem šole lahko ponudimo nekaj svojih

predlogov za učne vsebine in izpeljavo njihovega dela, lahko pa si delo oblikujejo po svoje (sami določijo svoje učne vsebine in način dela).

Na šolo pošljemo predlog dela dovolj zgodaj, da se učitelji na interdisciplinarno delo lahko pripravijo.

Učenec v petih dneh spozna in razišče osem razpisanih vsebin, ki se nanašajo na skupno temo.

Vsak učitelj pripravi eno temo (za 5 ur pouka), ki jo štirikrat ponovi – za vsako skupino enkrat.

Primer urnika za:

- 50–60 učencev, razdeljenih v štiri stalne skupine (v vsaki skupini je največ 15 učencev),
- 4 (ali 5*) učitelje ČŠOD in 4 učitelje ŠOLE (delata 2 zjutraj in 2 popoldne) ali 2 učitelja ŠOLE (delata zjutraj in popoldne).

PAZIMO:

Število učencev v skupini – normativne zahteve morajo biti v skladu z dejavnostmi (šport*). V primeru težav mora imeti učitelj, ki samostojno izvaja pouk na terenu, vedno na voljo pomoč!

Predstavitve dela v tem primeru učenci pripravijo po vrnitvi iz šole v naravi.

SKLEP:

Največja prednost obeh oblik pouka je delo v optimalno veliki (majhni) skupini učencev. Le tako zares dosežemo cilje, ki jih šola v naravi priporoča.

Projektne tedne smo v domu Burja izvajali s profesorji in dijaki 1. letnika Tehniškega šolskega centra Kranj petkrat. Način dela je preizkušen. Priprava in izvedba je bila kvalitetna. Na enak organizacijski način bi pouk lahko pripravili tudi z učitelji šol, ki so izbrali naš dom za izvedbo šole v naravi med šolskim letom za tretje triletje osnovne šole.

Vabljeni k novim pristopom izvedbe šole v naravi v ČŠOD!

Pripravila: **Neva Rusjan**, prof., dom Burja

Dan	Pouk dopoldne				Pouk popoldne			
PON /					1. sk: A1	2. sk: B2	3. sk: D5	4. sk: E6
TOR	1. sk: C3	2. sk: Č4	3. sk: F7	4. sk: G8	2. sk: A1	3. sk: B2	4. sk: D5	1. sk: E6
SRE	2. sk: C3	3. sk: Č4	4. sk: F7	1. sk: G8	3. sk: A1	4. sk: B2	1. sk: D5	2. sk: E6
ČET	3. sk: C3	4. sk: Č4	1. sk: F7	2. sk: G8	4. sk: A1	1. sk: B2	2. sk: D5	3. sk: E6
PET	4. sk: C3	1. sk: Č4	2. sk: F7	3. sk: G8	/			

Učitelj ČŠOD A, vsebina 1: A1
Učitelj ČŠOD B, vsebina 2: B2
Učitelj ČŠOD C, vsebina 3: C3
Učitelj ČŠOD Č, vsebina 4: Č4

Učitelj ŠOLE D, vsebina 5: D5
Učitelj ŠOLE E, vsebina 6: E6
Učitelj ŠOLE F, vsebina 7: F7
Učitelj ŠOLE G, vsebina 8: G8

Učenci OŠ Dramlje v šoli v naravi v domu Burja

Avtor fotografij: Darko Petelinšek

Forma viva na polotoku Seča v otroških očeh

Polotok Seča je kljub bližini turistične-ga Portoroža prava oaza miru. V okviru Krajinskega parka Sečoveljske soline so na slemenu polotoka z naravo zlate kamnite skulpture, ki jih lahko občudujemo na sprehodu. Forma viva je lani praznovala 50-letnico obstoja. V tem zavidljivo dolgem obdobju so srečanja umetnikov kiparjev iz različnih držav sveta potekala neprekinjeno in bienalno. Leta 1961 sta imela pomembno vlogo pri ustanavljanju dva slovenska kiparja, Janez Lenassi in Jakob Savinšek. Idejo za poimenovanje slovenskega kiparskega srečanja Forma viva je predlagal Jakob Savinšek in jo razumemo kot živo kiparsko dejavnost. Kiparji raziskujejo vedno nove izrazne oblike plastičnega snovanja. Pri izdelavi pa jim velikokrat pomagajo izkušeni klesarji, ki prav tako prihajajo iz različnih držav. Izraz forma viva se je celo uveljavil za opis kakršne koli oblike skupinskega dela kiparjev na prostem.

Zbirka monumentalnih kamnitih skulptur šteje več kot 130 kipov. Večina teh je postavljena na zelenem polotoku Seča, drugi so umeščeni v mestna središča in druge urejene parkovne površine na Obali.

V tako lepem okolju, v neposredni bližini Forma vive, že trinajsto leto deluje Dom Burja. Od tu se odpira pogled proti severu, kjer od daleč občudujemo stari Hotel Palace sredi Portoroža, desno v Luciji se pa ziba največja marina v Sloveniji. Pogled proti jugu nam odkriva čarobne Sečoveljske soline, naprej proti Hrvaški se na morju opazijo školjčičišča in ribogojni-

Foto: Igor Rudman

ce. Na zahodu pa pogled ob jasnem vremenu lahko seže preko morja do Italije. Učencem različnih starosti, ki prihajajo k nam iz cele Slovenije, vsak teden znova predstavimo znamenito razstavo kipov, mimo katere ne moreš iti brezbrizno. Tu izvedo, kdaj se je začelo srečevanje kiparjev, kdo sta bila pobudnika in ustanovitelja. Sami ugotovijo, da gre za mednarodno srečanje kiparjev, ki se tradicionalno srečujejo na dve leti. Učenci opišejo značilnosti kipa, ugotavljajo razlike, ločijo med naravnimi in umetnimi kiparskimi materiali, pojasnijo pojme: razgiban, nerazgiban, obhodni, votel, poln, velik, majhen kip. Opišejo načine oblikovanja z različnimi orodji, razložijo pojme: dodajanje, odzemanje materiala, ločijo med različnimi površinami kipa. Ločijo med nizkim, visokim in ugreznjenim reliefom. Ob opazovanju in risanju sproščajo svojo domišljijo tudi v obliki zgodbic, ki si jih zamislijo ob izbranem kipu. Otroška domišljija je res presenetljiva.

Učenka 7. razreda OŠ Ivana Roba Šempeter je skulpturo Kiarja Meška poimenovala Dobri kralj in o njem napisala:

Nekoč, pred davnimi časi, je živel kralj. Bil je najbolj pošten in spoštljiv kralj, kar jih je ljudstvo imelo. A imel je zlobnega brata, ki ga je nekega dne iz ljubosumja zabodel. Njegova zadnja želja je bila, da njegov obraz izklesajo v skalo. Ljudstvo mu je zadnje željo izpolnilo, in ko podrgneš njegov nos, se ti izpolni vsaka želja. In tako kot ta kralj, je želja lahko le poštena in prijazna.

Učenec 7. razreda OŠ Postojna je kip Kratochvila Jovana poimenoval Ključ in o njem napisal:

Nekoč je živel velikan. Izdelal si je svoj ključ, s katerim je želel odpreti skrinjo z zlatniki. A ker ključ skrinje ni odprl, ga je vrgel v vodo. Nato je prišel Tito in našel ključ. Tako je našel tudi zlatnike in obogatel. Ampak ključ je imel čarobno moč: zlatniki so se spremenili v blato in ključ je okamnel.

Zbrala in zapisala **Lili Baričič**

Foto: Lili Baričič

Mednarodna konferenca na Finskem (2.)

Foto: Jure Marolt

Oktobra 2011 sva se s kolegom Juretom Maroltom udeležila konference European Institute for Outdoor Adventure Education and Experiential Learning (EOE Conference 2011) z naslovom V gozdovih. Konferenca je potekala v mladinskem centru Metsakartano na Finskem. Vsak dan smo lahko slišali 14 predavanj na temo življenja in preživetja v naravi, o gozdu kot učnem okolju ... Predavatelji so bili iz držav Evropske unije, profesorji in predavatelji priznanih evropskih univerz.

Najbolj zanimivi sta mi bili predavanja Tommija Pantzarje iz Mikkeli University z naslovom Pohodništvo v divjini v finskem Laplandu ter Felixa Vanditza in Kellig Pellan iz organizacije Grandeur

Nature, ki v programu Child Living environment delata z mladostniki na kataranu.

Pohodništvo v divjini v finskem Laplandu

Predavanje je vodil Tommi Pantzarja iz Mikkeli University. Program Pohodništvo v divjini izvajajo že več kot deset let, vodje so izkušeni vodniki iz Mikkeli University.

Finska je velika kot petnajst Slovenij in ima pet milijonov prebivalcev. Kar 77 % Finske je pokrite z gozdovi in po zadnjem štetju imajo 187.888 jezer. Urbana področja je le 4 %. Velik poudarek v izobraževanju je zato učenje v naravi.

Vodniki pri delu uporabljajo metodo pohodništva po divjini za učenje dela v skupini. Učijo se preživetja v naravi, različnih spretnosti, orientacije in spoznavanja, spoštovanja in razumevanja narave. Pri učenju je pomembno tudi spodbujanje duševne rasti, spoznavanja samega sebe, večanje odgovornosti in samostojnosti.

Študentom povedo, da gredo za nekaj dni v divjino ter da naj si pripravijo, kar menijo, da potrebujejo. Pri tem jim samo svetujejo, kaj naj vzamejo s seboj. (Kaj bi v divjini bolj potrebovali: pulover ali prenosni tuš?) Namen tega programa je spodbuditi študente k samostojnemu odločanju in preživetju v nepredvideni situaciji.

Po uvodni seznanitvi s programom pohodništva se pri študentih začnejo porajati prva vprašanja. Po pripovedovanju predavatelja se njihove želje in pričakovanja spreminjajo z vsako novo izkušnjo, ki jo nudi divjina. Vprašanja, kot so: »Ali bom lahko uporabljal telefon in računalnik?«, se spreminjajo v: »Ali bom imel kaj jesti, ali bom imel zavetje, bom suh?«

Preden se odpravijo, izpolnijo vprašalnik o svojih pričakovanjih, kaj se bodo naučili, kaj spoznali, o svojih strahovih. V odgovorih najbolj izpostavljajo strah pred divjimi živalmi. V vseh teh letih pohodov pa divjih živali, ki bi jih ogrožale, niso srečali.

Prehrano za pohod imajo v nahrbtniku. Jedo tisto, kar si prinesejo (hranilne ploščice, čokolado), kar najdejo (gobe, borovnice ...) in kar ulovijo (to je bolj redko). Preživetje v divjini je za njih velika preizkušnja, brez domačega udobja, v šotoru – tudi vreme včasih ponagaja.

Komur se s kompasom v roki in zemljevidom pred sabo uspe prilagoditi situaciji iz divjine, odhaja kot zmagovalec. Ob zaključku pohoda se peljejo v avtobusu skoraj 800 kilometrov do univerze. Na poti imajo dovolj časa za (samo) evalvacijo.

Child Living environment

Druga zelo zanimiva predstavitev pa je bila predstavitev Felixa Vanditza in Kellig Pellan iz organizacije Grandeur Nature.

Grandeur je neprofitna organizacija, ki je bila ustanovljena leta 1991. Leta 1996 je v sodelovanju z Aide Sociala a l Enfance kupila 15-metrski katamaran.

Z njim organizirajo devetmesečne pomske ekspedicije za otroke in mladostnike med 10. in 18. letom starosti. To so otroci s hudimi vedenjskimi težavami, ki izhajajo iz različnih socialnih okolij, zato nekaterim potovanje sponzorirajo, drugim pa ga plačajo starši.

Glavni cilji potovanja so socializacija, navajanje na samostojnost, timsko delo, spoznavanje različnih ljudi in okolij ...

Na potovanju se zbližajo, navadijo se samostojnosti, timskega dela, odkrivajo naravo, druge kulture in načine življenja. Otroci preživijo veliko časa na katama-

ranu, spoznavajo pa tudi druge kulture, npr. teden dni preživijo na Haitiju, kjer obiščejo in pomagajo v sirotišnici.

Posadko sestavljajo mornarji, spremljevalci in osem otrok. Mornarji in spremljevalci se menjavajo, otroci pa so vseh devet mesecev na katamaranu in opravijo tudi tritedensko plovbo brez pristanka. Na katamaranu ni televizije, radia in računalnika, zato imajo čas za druženje, branje, risanje, učenje, igro. Vsak dan pišejo osebni dnevnik, vsak teden pa pišejo skupinski dnevnik, v katerega vsak član prispeva svoj del. Vsaka dva meseca vršejo in opišejo prepluto pot ter to pošljejo družinam.

Program je razdeljen po mesecih, in sicer:

- prve tri mesece se spoznavajo z okoljem in pravili,
 - naslednje tri mesece se navajajo na samostojnost in skupinsko delo,
 - zadnje tri mesece se začnejo zavedati sveta okoli sebe in svoje »uporabnosti«.
- Namen programa Child Living environment je vzgojno-izobraževalno delo in socialna integracija otrok s socialnimi težavami s pomočjo potovanj, odkrivanja in raziskovanja.

Zame je konferenca dokaz in vzpodbuda za delo z mladimi v naravi. Ob tej priložnosti bi se zahvalil vodstvu ČŠOD, da mi je omogočilo prisotnost na konferenci, in za izkazano zaupanje.

Aleksej Kuzmin, prof.

Čarobni svet školjk – razstava, ki navdušuje, poučuje in tudi zabava

V Piranu na Tartinijevem trgu 15 je odprta edinstvena stalna razstava lupin školjk in polžev z vsega sveta. Zbirka skoraj 2000 razstavljenih primerkov je pretežno last mladega zbiratelja in absolventa biologije Jana Simiča.

Školjke in polži so ena najstarejših skupin živali na našem planetu. Med evolucijo so se razvili v mnoge neverjetne oblike, si naredili raznolike vzorce in barve ter zrasli do neverjetnih razsežnosti. Na razstavi lahko vidite lupino največjega polža na svetu, hišice polžev, ki so jih zaradi redkosti smeli nositi samo poglavarji oddaljenih otočij, svetleče lupine, ki so bile nekoč plačilno sredstvo. Družbo jim delajo tudi morske zvezde in raki. Domiselno postavljena razstava, razdeljena na kopenski in morski del, je zelo poučna. Zapisane so mnoge zanimivosti in zgodbe iz sveta mehkužcev, na ogled je tudi film o lepotah morskega sveta in še mnogo presenečenj čaka na obiskovalce.

Več informacij: www.svet-skoljk.si.

